

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 12/05-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. L., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. L. H., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základných práv podľa čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To-D 10/03 z 26. februára 2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. apríla 2003 doručená a 5. mája 2003 doplnená sťažnosť Ing. I. L., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 38 ods. 1 listiny a podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To-D 10/03 z 26. februára 2003.

Z obsahu sťažnosti a z pripojených listín vyplynuli nasledovné relevantné skutočnosti:

«(...) Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 14. 12. 2001 sp. zn. 1 T 0019/01 podľa § 188 ods. 1) písm. e) Tr. por. vrátil prokurátorovi na došetrenie trestnú vec, v ktorej je vedené voči mne trestné stíhanie a v ktorej na mňa dňa 14. mája 2001 podal obžalobu Krajský prokurátor v Bratislave pre skutok, ktorý právne posudzoval zjavne tendenčne a nesprávne ako trestný čin sabotáže spolupáchatel'stvom podľa § 9 ods. 2), § 97 ods. 1) písm. a), ods. 3) písm. b) Tr. zák. (...)

Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť krajský prokurátor v Bratislave, pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 16. júla 2002 sp. zn. D 6 To 16/02 predom citované uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil a tomuto súdu uložil, aby o veci znovu konal a rozhodol. (...)

Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. D 6 To 16/02 poukázal na zrejmú nesprávnosť právnej kvalifikácie skutku zo strany krajského prokurátora s tým, že skutok žalovaný a kvalifikovaný ako sabotáž nenapĺňa pojmové znaky trestného činu sabotáže a po prejednaní veci je potrebné rozhodnúť o tom, či dôkazy predložené prokurátorom by vôbec mohli eventuálne svedčiť na trestný čin zneužitia právomoci verejného činiteľa. (...)

Krajský súd v Bratislave na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. júla 2002 sp. zn. D 6 To 16/02 vo veci znovu konal a rozhodol tak, ako mu to nariadil Najvyšší súd SR.

Krajský súd v Bratislave prejednal vec a uznesením zo dňa 11. 11. 2002 sp. zn. 1 T D 19/01 podľa § 188 ods. 1) písm. a) Tr. por. trestnú vec postúpil na prejednanie miestne a vecne príslušnému Okresnému súdu Bratislava III. v Bratislave. (...)

Proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave podal sťažnosť krajský prokurátor. O podaní sťažnosti som sa dozvedel len z obsahu uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 To-D 10/03 a to potom, čo mi bolo doručené dňa 21. 3. 2003. (...)

Sťažnosť krajského prokurátora mi nebola doručená a nebola doručená ani mojim obhajcom a k obsahu tejto sťažnosti som nemal právo zaujať stanovisko a podať vyjadrenie ako súčasť svojej obhajoby. Túto sťažnosť mi Najvyšší súd SR na vyjadrenie nedoručil.

V tomto postupe Najvyššieho súdu SR vidím porušenie mojich práv na spravodlivý proces - rovnosť zbraní, práva na obhajobu, ako aj porušenie práva na rovnosť účastníkov

v konaní, ako aj práva na zákonný súd a zákonného sudcu, zakotvených v čl. 6 ods. 1, 3) písm. b) Dohovoru, v čl. 37 ods. 3), v čl. 38 ods. 1) Listiny a v čl. 48 ods. 1) Ústavy SR.

Ak Krajský súd v Bratislave rozhodol uznesením sp. zn. 1 T-D 19/01, ktoré mi bolo doručené a krajský prokurátor ako procesná strana v trestnom konaní – žalobca podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, bolo povinnosťou Najvyššieho súdu SR pred svojím rozhodnutím doručiť mi túto sťažnosť, aby som sa k jej obsahu mohol vyjadriť.

Toto právo mi bolo upreté. Najvyšší súd nezaujímal moje stanovisko - vyjadrenie k sťažnosti prokurátora, čo považujem za porušenie zásad spravodlivého procesu a porušenie zásad rovnosti zbraní, ako aj práva na moju obhajobu. Zásady spravodlivého procesu nemôžu byť a nie sú zachované, keď jedna procesná strana - prokurátor podá sťažnosť a druhá procesná strana - obvinený a jeho obhajcovia túto sťažnosť nemajú doručenú a týmto postupom sa im bráni a znemožňuje vyjadriť sa k obsahu sťažnosti prokurátora a zaujať k nej stanovisko. Najvyšší súd SR, ktorý má rešpektovať zásady spravodlivého procesu, dbať na zásady rovnosti zbraní a dodržiavania práv na obhajobu, tieto zásady nerešpektoval a stanovisko obvineného a jeho obhajoby nežadovážil a ani neumožnil vyjadriť sa obhajobe k obsahu sťažnosti krajského prokurátora.

To znamená, že Najvyšší súd SR rozhodol o sťažnosti prokurátora bez toho, aby umožnil zaujať stanovisko k sťažnosti prokurátora mojou obhajobou. Zásada spravodlivosti je založená na rešpektovaní princípu rovnosti zbraní. Nemôže ísť o rovnosť zbraní, ak sa súd oboznámi len s obsahom sťažnosti prokurátora a nezaujíma ho a neumožní priestor na zaujatie stanoviska mojou obhajobou. Týmto postupom Najvyššieho súdu SR došlo k absolútnej nerovnosti účastníkov, ktorá zásadne ovplyvňuje základnú požiadavku spravodlivosti konania a znamená porušenie čl. 6 ods. 1), ods. 3) písm. b) Dohovoru.

Ak Najvyšší súd SR rozhodoval o písomne zdôvodnenej sťažnosti krajského prokurátora, ku ktorej som sa ja a moji obhajcovia nemali možnosť vyjadriť a súd mi toto právo uprel a neumožnil, neboli v odvolacom - sťažnostnom konaní možnosti prokurátora a mojej obhajoby rovnocenné. V trestných veciach platí zásada, že obvinený musí mať možnosť zúčastniť sa prejednávania svojej veci pred nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach, pričom má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo prejednaná. Za základnú garanciu spravodlivého prejednávania veci pred nezávislým a nestranným súdom nespochybniteľne patrí aj právo písomného prejavu mojej

obhajoby, ktorým tlmočím svoje stanoviská a vyjadrenia k obvineniu, k rozhodnutiam súdov a nesporne aj k opravným prostriedkom a k ich obsahu, ktoré podáva prokurátor. Len takýto postup môže byť spravodlivý, ktorý rešpektuje rovnosť zbraní a predovšetkým rovnosť strán v konaní v súlade s čl. 37 ods. 3) Listiny.

Postupom Najvyššieho súdu SR nebolo rešpektované moje právo na obhajobu, právo na spravodlivý proces a rovnosť zbraní, ako aj rovnosť strán v konaní, keď obsah sťažnosti podanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave prokurátorom, mne a ani mojim obhajcom nebol doručený, aby som mohol poukázať sám a prostredníctvom obhajcov na nezákonnosť právneho názoru prokurátora.

Právo na obhajobu a príprava obhajoby nepochybne zahrňuje aj právo na stanoviská a vyjadrenia k opravným prostriedkom prokurátora. Spravodlivý proces nie je zachovaný, keď súd rozhoduje o mojich právach napr. na zákonný súd a zákonného sudcu v sťažnostnom konaní a uprie sa mi v tomto procesnom štádiu:

- a) byť o tom vôbec informovaný*
- b) doručiť mne a zvoleným obhajcom obsah sťažnosti prokurátora*
- c) dať mi možnosť vyjadriť sa k obsahu sťažnosti prokurátora*
- d) zaujať stanovisko na hájenie mojich práv - nielen procesných v trestnom konaní, ale aj práv ústavných, vrátane práv a slobôd, priznaných a rešpektovaných medzinárodnými dohovormi. (...)*

Odvolačí súd vôbec nezaujímal moje stanovisko k obsahu sťažnosti prokurátora. Nemal záujem o takéto stanovisko, nedal mi možnosť zaujať stanovisko a teda porušil zásady spravodlivého procesu. Nemôže byť proces spravodlivý, ak sa rozhoduje o mne bezo mňa a ak sa mi formálne údajne priznávajú práva na obhajobu, ale reálne sa mi tieto práva neumožňujú uplatniť. (...)

Doručením uznesenia Najvyššieho súdu SR som v podstate bol postavený pred hotovú vec bez práva reálne uplatniť moje práva na obhajobu.

Osobitne poukazujem na obsah uznesenia Najvyššieho súdu SR, ktoré touto ústavnou sťažnosťou napádam, že v tomto obsahu uznesenia sú konštatované sťažnostné dôvody krajského prokurátora, ale nekonštatuje sa moje stanovisko k jeho sťažnosti ako súčasť môjho práva na obhajobu.

Teda zo samotného vypracovania uznesenia Najvyššieho súdu SR zjavne vidieť

upretie mojich práv na obhajobu, práva na spravodlivý proces a popretie zásady rovnosti zbraní, ako aj zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom.

Tak ako sa súd zaoberal dôvodmi podanej sťažnosti krajským prokurátorom, bol povinný v súlade so zásadami spravodlivého procesu a zásadou rovnosti účastníkov v konaní pred súdom oboznámiť sa aj s mojim stanoviskom, na ktoré som mal právo, ak by boli rešpektované zásady spravodlivého procesu, právo na moju obhajobu, ako aj zásady rovnosti zbraní a rovnosti účastníkov v konaní pred súdom.

Teda bolo upreté moje právo na to, aby moja vec bola spravodlivo a verejne prejednaná. Verejne neznamená len za prítomnosti verejnosti, ale pojem verejnosti musí byť chápaný tak, že nemôže byť obsah sťažnosti prokurátora proti rozhodnutiu súdu I. stupňa pre mňa neznámy - tajný, bez toho, aby som k nemu mohol zaujať stanovisko a tak uplatniť priznané právo obhajoby a nestrannému a nezávislému súdu ponúknuť obhajobu mojich práv priznaných ústavou, medzinárodnými dohovormi, ako aj zákonmi.

Najvyšší súd SR svoje rozhodnutie oprel len o jednostranné preskúmanie rozhodnutia prvostupňového súdu z pohľadu podanej sťažnosti prokurátorom bez poznania môjho stanoviska k nemu. Toto považujem za porušenie zásady spravodlivého procesu a ignoráciu mojich práv na obhajobu, ako aj ignoráciu zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom.

Právo na spravodlivý proces, právo obhajoby a právo na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom nemôže byť chápané a realizované len formálne, ale aj reálne a to tak, že nezávislý a nestranný súd mi umožní právo na obhajobu tým, že sa oboznámi s mojim stanoviskom k odvolaciemu prejavu prokurátora v rámci rešpektovania zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom a pri svojom nezávislom, nestrannom a spravodlivom rozhodovaní sa musí zákonite vysporiadať a zaoberať mojou argumentáciou, ako súčasťou môjho práva na obhajobu. Opačný postup je upretím práva na obhajobu, potláčaním práva na spravodlivý proces, nerešpektovania práva na rovnosť zbraní a nerešpektovaním práva na obhajobu, ako aj popieranie zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom. (...)

Najvyšší súd SR, pokiaľ postupoval tak, že ho nezaujímal moje stanovisko k obsahu sťažnosti podanej prokurátorom, porušil čl. 6 ods. 1, 3) písm. b) Dohovoru na spravodlivý proces a práva na prípravu obhajoby, ako aj zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom - čl. 37 ods. 3) Listiny.

Pokiaľ Najvyšší súd SR v napadnutom uznesení vyslovil právny názor, že miestne a vecne príslušným súdom na prejednanie mojej veci je Krajský súd v Bratislave, hoci jeho vecná príslušnosť nie je daná vzhľadom na záväzný právny názor Najvyššieho súdu SR, vyjadrený v uznesení sp. zn. D 6 To 16/02 zo dňa 16. júla 2002, tak sa neriadil dôsledne právami, ktoré mi priznávajú medzinárodné dohovory.

V čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd sa na rozdiel od čl. 48 ods. 1) Ústavy SR predpisuje, aby sa zákonom určila nielen príslušnosť súdu, ale aj príslušnosť sudcu. Listina v tomto prípade zaručuje jednotlivcovi viac práv a väčšiu právnu istotu. Toto Najvyšší súd SR v napadnutom uznesení nerešpektoval.

Krajský súd v Bratislave svoje uznesenie o postúpení veci vecne príslušnému súdu opieral o rešpektovanie čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd, keď vec postúpil Okresnému súdu Bratislava III, pretože Listina v tomto prípade zaručuje viac práv ako Ústava SR a ako vnútroštátny procesný predpis, pretože zaručuje aj právo na zákonného sudcu, ktorého príslušnosť určí zákon. (...)

Ak prokurátor podávajúci obžalobu nesprávne právne kvalifikuje a zažaluje vec z tohto dôvodu na vecne a miestne nepríslušnom súde, nemôže nesprávny právny názor prokurátora zakladať vecnú a miestnu príslušnosť súdu, pretože takýto postup by bol v rozpore s čl. 48 ods. 1) Ústavy SR a nesporne aj s čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd, pretože týmto postupom som odňatý zákonnému súdu a zákonnému sudcovi.

Súd je povinný dbať na to, aby práva účastníkov konania neboli porušované a toľž nie tým, že prokurátor nesprávne právne kvalifikuje žalovaný skutok a tým porušuje čl. 48 ods. 1) Ústavy SR, čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd, čo súd nemôže pripustiť. Ak sa tak stane, nesporne a nepochybniteľne dochádza k narušovaniu zásady rovnosti účastníkov v konaní pred súdom, zakotvenej v čl. 37 ods. 3) Listiny. Nemožno jednej procesnej strane pri rešpektovaní zásad spravodlivého procesu a zásad rovnosti účastníkov v konaní pred súdom, ako aj samotnej zákonnosti, umožniť na základe nesprávneho právneho názoru vykonať výber súdu a sudcu a takto odňať občana zákonnému súdu a sudcovi.

Nesprávny právny názor na právnu kvalifikáciu skutku uvedeného v obžalobe bol nezákonný, nespravodlivý a nezákonnosť a nespravodlivosť nemôže zakladať právo na prejednanie veci u nezákonného sudcu a súdu a takýmto postupom odňať občana

zákonnému sudcovi a súdu, ktorý je na to zriadený zákonom [čl. 38 ods. 1) Listiny].

Právna kvalifikácia skutku v podanej obžalobe prokurátorom nie je pre súd záväzná. Práve v prípadoch, ak súd zistí nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku, na základe skutkových podkladov, ktoré predložil prokurátor súdu v súvislosti s podanou obžalobou, sú práve tieto skutkové podklady z hľadiska správnej právnej kvalifikácie pre posúdenie príslušnosti súdu podstatné.

Ak súd zistí, že právna kvalifikácia skutku je nadsadená a nezodpovedá dôkazom, na ktorých je obžaloba postavená, je dokonca povinný rešpektovať zákonom stanovenú vecnú a miestnu príslušnosť súdu podľa správnej právne pravdepodobnej kvalifikácie skutku podľa trestného zákona a tým aj rešpektovať čl. 48 ods. 1) Ústavy SR, čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd, ale aj čl. 37 ods. 3) Listiny, kde je zakotvená rovnosť účastníkov konania. Opačný postup je porušením ústavného práva zakotveného v čl. 48 ods. 1) Ústavy SR, ako aj práva zakotveného v čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd, ktorá zaručuje viac práv a väčšiu právnu istotu jednotlivcovi, pretože predpisuje, aby sa zákonom určila nielen príslušnosť súdu, ale aj príslušnosť sudcu. Len takýmto postupom je zachované aj právo zakotvené v čl. 37 ods. 3) Listiny na rovnosť účastníkov v konaní. Žiadny z účastníkov konania nesprávnym právnym názorom nemôže zakladať vecnú a miestnu príslušnosť súdu a tým odnímať niekoho jeho zákonnému sudcovi.

V danom prípade Najvyšší súd SR svojím uznesením nerešpektoval Listinu základných práv a slobôd, ktorá mi priznáva viac práv ako Ústava SR. Naopak, v zrušenom rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave boli tieto moje práva rešpektované z pohľadu Ústavy SR - čl. 48 ods. 1) a Listiny - čl. 38 ods. 1).

Najvyšší súd SR sa neriadil čl. 1) ods. 2 Ústavy SR pri svojej rozhodovacej činnosti. Riadil sa len vnútroštátnym predpisom (Trestný zákon a Trestný poriadok) a neriadil sa všeobecnými pravidlami medzinárodného práva, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Naopak, Krajský súd v Bratislave, rešpektujúc čl. 1 ods. 2) Ústavy SR, čl. 48 ods. 1) Ústavy SR, ako aj čl. 38 ods. 1) Listiny, rozhodol tak, že moje práva, ktorých porušenie vytykáam touto ústavnou sťažnosťou, boli zachované. Nakoniec Krajský súd v Bratislave takto svoje rozhodnutie aj správne zdôvodnil.

Tým, že neboli dodržané zásady spravodlivého procesu, rovnosti zbraní, práva na obhajobu, nemohol som upozorniť odvolací súd na nesprávny právny názor tlmočený

v sťažnosti prokurátora, ktorý ignoroval čl. 1 ods. 2) Ústavy SR, čl. 48 ods. 1) Ústavy SR, ako aj čl. 38 ods. 1) Listiny. Dôsledkom toho bolo to, že Najvyšší súd SR vyhovel sťažnosti prokurátora a naviac sa vôbec nevyporiadal s tým, akým spôsobom sa vysporiadal s právnou argumentáciou rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave, ktorý okrem iného svoje rozhodnutie oprel o čl. 1 ods. 2), čl. 12 ods. 1), čl. 19 ods. 1), čl. 46 ods. 1), čl. 7 ods. 2) Ústavy SR pri plnom rešpektovaní čl. 48 ods. 1) Ústavy SR a najmä čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd.

Najvyšší súd SR v napádanom uznesení naopak uvedené články Ústavy SR ignoroval vrátane Listiny základných práv a slobôd a svoje rozhodnutie oprel len o vnútroštátny procesný predpis v súlade s právnou argumentáciou krajského prokurátora, ktorú tlmočil v sťažnosti, ku ktorej som sa nemohol vyjadriť. Pritom podotýkam, že ide o toho istého dozorujúceho prokurátora, ktorý predmetnú vec kvalifikoval ako trestný čin sabotáže podľa § 97 ods. 1) písm. a) ods. 3 písm. b) Tr. zák. a ktorý sa týmto postupom usiloval založiť príslušnosť Krajského súdu v Bratislave, čo Najvyšší súd SR uznesením zo 16. júla 2002 sp. zn. D 6 To 16/02 zistil a preto nariadil Krajskému súdu v Bratislave, aby vo veci znovu konal a rozhodol potom, čo prijal záväzný právny názor, že „konanie obvinených nemožno posúdiť ako žalovaný trestný čin sabotáže a že bude treba zvážiť, ak sa skutok preukáže, či ich konanie by nemohlo napĺňať znaky trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa“.

Zásady spravodlivého procesu, zákonnosti, práva na uplatnenie práv obhajoby, právo na rovnosť zbraní, sa vzťahuje na celé konanie, vrátane vecnej a miestnej príslušnosti súdu. Nemôže byť spravodlivé a zákonné, ak vecná a miestna príslušnosť je zakladaná na základe nesprávneho právneho názoru žalobcu, pretože takýmto postupom sa evidentne osoba odníma zákonnému sudcovi a súdu, čo je v rozpore so zásadami spravodlivého procesu a odporuje zákonnosti.»

Podaním z 5. mája 2003 sťažovateľ doplnil svoju ústavnú sťažnosť, pričom uviedol, že „Dôvodnosť mojej ústavnej sťažnosti opieram aj o uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. Ndt 30/2002, ktoré sa stalo podkladom na publikovanie judikatúry, prijatej vo veci zmeny vecnej príslušnosti súdu na vykonanie konania na I. stupni“.

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po

prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vydal nasledovný nález:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2 To-D 10/03 zo dňa 26. 2. 2003 porušil právo na zákonný súd a sudcu, právo na spravodlivý proces, právo na obhajobu, právo na rovnosť účastníkov v konaní sťažovateľa Ing. I. L., pričom Najvyšší súd Slovenskej republiky porušil jeho práva podľa čl. 6 ods. 1), ods. 3) písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 37 ods. 3), čl. 38 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd a čl. 48 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 To-D 10/03 zo dňa 26. 2. 2003 sa zrušuje a vec sa prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby o nej znovu konal a rozhodol.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...).

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu aj sudcu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne (...) o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...).

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: (...)

b) mať primeraný čas a prostriedky na prípravu svojej obhajoby.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a rozhodnutím najvyššieho súdu a jeho právnym názorom uvedeným v napadnutom uznesení sp. zn. 2 To-D 10/03 z 26. februára 2003, a teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v danej veci.

1. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 37 ods. 3 listiny, práva na spravodlivý proces a v rámci toho na „rovnosť zbrani“ a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) dohovoru.

Porušenie uvedených základných práv a princípov sťažovateľ vidí najmä v tom, že mu nebola doručená sťažnosť krajského prokurátora v Bratislave (ďalej len „krajský prokurátor“) proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T D 19/01 z 11. novembra 2002, ktorým bola jeho predmetná trestná vec postúpená na prejednanie Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu, že o uvedenej sťažnosti krajského prokurátora rozhodol bez toho, aby mu umožnil zaujať k nej stanovisko, pretože „sťažnosť krajského prokurátora mi nebola

doručená a nebola doručená ani mojim obhajcom a k obsahu tejto sťažnosti som nemal právo zaujať stanovisko a podať vyjadrenie ako súčasť svojej obhajoby“.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd predovšetkým poukazuje na to, že garancie zakotvené v čl. 6 ods. 3 dohovoru sú špecifické aspekty (prvky) práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 dohovoru, preto ústavný súd posúdil sťažnosť sťažovateľa so zreteľom na jeho ods. 3 písm. b) a ods. 1 (mutatis mutandis rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kostovski z roku 1989). Ďalej ústavný súd poukazuje na to, že záruky čl. 6 dohovoru sa vzťahujú len na konania, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia“. Zmyslom a účelom predmetného sporu o príslušnosť medzi krajským súdom a krajskou prokuratúrou pred najvyšším súdom bolo rozhodnúť o tom, či krajský súd alebo okresný súd má vo veci sťažovateľa konať a rozhodnúť. Vzhľadom na to, že v kontexte danej veci spor o príslušnosť súdu nie je konaním bezprostredne spojeným s rozhodovaním o oprávnenosti trestného obvinenia sťažovateľa, a pretože v predmetnom spore bez ohľadu na to, ktorý súd je príslušný vo veci konať a rozhodovať, najvyšším súdom ani nemohlo byť prejednané konečné riešenie vo veci samej, teda napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemohlo ovplyvniť výsledok trestného konania vedeného proti sťažovateľovi pred všeobecným súdom, podľa názoru ústavného súdu do obsahu práva na rovnosť účastníkov v konaní a na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne (...) o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...), a práva mať primeraný čas a prostriedky na prípravu svojej obhajoby, ktoré sú zaručené v čl. 37 ods. 3 listiny a v čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) dohovoru, však nemožno zahrnúť aj práva takej povahy, porušenie ktorých v okolnostiach danej veci sťažovateľ namietal. Z týchto dôvodov je na tvrdené

skutočnosti tento článok neaplikovateľný a sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

2. K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 38 ods. 1 listiny a podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b) dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 To-D 10/03 z 26. februára 2003.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s uvedeným rozhodnutím najvyššieho súdu a jeho právnym názorom uvedeným v napadnutom uznesení, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení v jeho veci.

Z citovaného čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, pozri tiež nález sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001).

Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecného súdu, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci všeobecného súdu (v danom prípade najvyššieho súdu) vo veci sťažovateľa, t. j. prejednanie a rozhodnutie o sťažnosti krajského prokurátora proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 T D 19/01 z 11. novembra 2002, sú zlučiteľné s citovanými článkami ústavy, listiny a dohovoru.

V odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 2 To-D 10/03 z 26. februára 2003 najvyšší súd okrem iného uviedol:

«Argumentácia krajského súdu, že vykonanie konania týmto súdom ako súdom prvého stupňa vo veci, v ktorej došlo v dôsledku vysloveného právneho názoru najvyšším súdom k vylúčeniu možnosti ďalej posudzovať žalovaný skutok ako trestný čin uvedený v § 17 Tr. por., by odporovalo ústavnej zásade, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), je nesprávna.

Spomenuté ústavné právo je naplnené, ak v konkrétnej veci rozhodne súd nadaný právomocou a príslušnosťou a takým sudcom (resp. sudcami), ktorý je rozvrhom práce určený na jej prerokovanie a rozhodnutie.

Podľa článku 48 ods. 1, vety druhej Ústavy Slovenskej republiky príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Trestný poriadok (zákon č. 141/1961 Zb. v znení neskorších predpisov) vecnú príslušnosť krajského súdu ako súdu prvého stupňa upravuje v ustanovení § 17 Tr. por. Viazanosť tohto súdu v otázke príslušnosti trvá po celé konanie pred súdom aj keď sa počas neho zistí, že v dôsledku zmeny právneho posúdenia skutku nejde o trestný čin uvedený v § 17 Tr. por.

Výslovná úprava v ustanovení § 222 ods. 1 Tr. por. prikazuje krajskému súdu rozhodnúť aj vo veci, v ktorej by inak prichádzala do úvahy vecná príslušnosť okresného súdu. Uvedené ustanovenie prelamuje všeobecnú úpravu o vecnej príslušnosti krajského súdu ako súdu prvého stupňa a špeciálnou úpravou takú príslušnosť krajského súdu zakladá až do právoplatného skončenia veci.

Analogická situácia nastáva aj v prípade odvolacieho konania pri aplikácii ustanovenia § 259 ods. 1 Tr. por., keď v dôsledku vysloveného záväzného právneho názoru odvolacieho súdu skutok pôvodne obžalobou kvalifikovaný ako niektorý z trestných činov uvedených v § 17 Tr. por. už ďalej nebude možné takto kvalifikovať ale bude prichádzať do úvahy jeho posúdenie ako trestného činu, o ktorom by inak v prvom stupni vykonával konanie okresný súd.

Slovný výraz „spravidla“ použitý v ustanovení § 259 ods. 1 Tr. por. neumožňuje odvolaciemu súdu ani po vyššie naznačenom prípade vec prikázať inému súdu, než tomu súdu o rozhodnutie ktorého ide. Ak totiž odvolací súd po zrušení rozsudku podľa uvedeného ustanovenia nepostupuje, môže byť za splnenia podmienok uvedených v § 259 ods. 3 Tr. por. sám meritórne rozhodnúť alebo z dôvodov predpokladaných v ustanovení § 260 Tr. por. vec vrátiť prokurátorovi na došetrenie.

Teraz posudzovaná vec z hľadiska riešenia vecnej príslušnosti na vykonanie konania v prvom stupni je identická s vyššie uvedenou procesnou situáciou. Ustanovenie § 149 ods. 1 písm. b) Tr. por. neumožňuje súdu povolanému rozhodnúť o podanej sťažnosti, aby po zrušení ňou napadnutého uznesenia krajského súdu o vrátení veci prokurátorovi na došetrenie uložil povinnosť inému súdu, než tomu o rozhodnutie ktorého ide, aby o veci znovu konal a rozhodol. Výnimku tvoria iba prípady uvedené v odseku 5) ustanovenia § 149 Tr. por. Podľa tohto ustanovenia iným súdom toho istého druhu a stupňa, ktorému môže byť vec prikázaná je taký súd v obvode sťažnostného súdu, ktorý je tomuto súdu bezprostredne podriadený. Spomenuté ustanovenie predstavuje prelom do zásady miestnej príslušnosti. Ani na jeho podklade však nemožno založiť vecnú príslušnosť okresného súdu a to ani v prípade, že skutok ďalej nebude možné posudzovať ako trestný čin uvedený v § 17 Tr. por.

Prihliadajúc na vyššie uvedené úvahy preto už Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení zo 16. júla 2002, sp. zn. D 6 To 16/02 napriek tam vyslovenému právnenému názoru rozhodol, aby v predmetnej veci znovu konal a rozhodol krajský súd ako súd prvého stupňa.

Za tohto stavu nebolo možné podanú obžalobu znovu predbežne prejednať a vec postúpiť Okresnému súdu Bratislava III, lebo citované skoršie uznesenie najvyššieho súdu založilo príslušnosť krajského súdu, opierajúc sa o zákonnú úpravu, na ktorú už bolo poukázané».

V citovanej časti najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré treba ustanovenie § 17 a § 222 ods. 1 Trestného poriadku vykladať a uplatňovať práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej tieto zákonné ustanovenia treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade uvedený postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia ustanovení § 17 a § 222 ods. 1 Trestného poriadku najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje a na meritórne preskúmanie uvedeného rozhodnutia preto ústavný súd nie je oprávnený.

Podľa názoru ústavného súdu iný záver nemožno vyvodiť, ani pokiaľ ide o sťažovateľom predložené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Ndt 30/2002, pretože toto uznesenie je založené na pomerne odlišnej právnej a skutkovej situácii než namietané rozhodnutie a odôvodnenie najvyššieho súdu.

Z týchto dôvodov bola sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Nad rámec uvedeného k tejto časti predmetnej ústavnej sťažnosti treba dodať, že podľa zistenia ústavného súdu najvyšší súd založil svoje sťažovateľom napadnuté rozhodnutie vo veci sťažovateľa na predchádzajúcej judikatúre najvyššieho súdu, a to predovšetkým na jeho judikáte uverejnenom pod číslom 32/1977 Zbierky rozhodnutí trestných, pričom ani tento jeho postup nie je možné – prihliadnuc aj na to, že plne rešpektuje princíp právnej istoty ako jednej z obsahových náležitostí právneho štátu - považovať za odporujúci citovaným článkom ústavy a dohovoru.

Zo všetkých uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2005